

Важливо зауважити, що при мережевій взаємодії відбувається не тільки поширення різних методичних матеріалів, а також йде процес діалогу між суб'єктами мережевої взаємодії і процес відображення в них досвіду один одного, відображення тих процесів, які відбуваються в системі професійної освіти і діяльності в цілому.

Інновації в умовах професійної освітньої мережі набувають еволюційний характер, що пов'язано з безперервним обміном інформацією та досвідом, відсутністю обов'язкового впровадження. Досвід учасників мережі виявляється затребуваним не тільки як приклад для наслідування, а також як індикатор або дзеркало, яке дозволяє побачити рівень власного досвіду і доповнити його чимось новим, сприятливим ефективності подальшої роботи. В учасників мережі спостерігається потреба один в одному, в спілкуванні рівних за статусом фахівців і організацій.

При мережевій організації взаємодії спостерігаються опосередковані зв'язки: коло взаємодії збільшується і, отже, результати роботи стають більш продуктивними і якісними [5, с. 10].

Отже, мережева взаємодія – це така система зв'язків, яка дозволяє розробляти, апробувати та пропонувати професійному співтовариству і суспільству в цілому інноваційні моделі професійної освіти, професійного навчання, розвитку і управління цими процесами.

Висновки. У сучасних умовах модернізації професійної освіти, яка характеризується, з одного боку, істотним оновленням змісту і методик навчання, а з

іншого – стандартизацією освіти, неможливо забезпечити необхідний рівень професійної підготовки, використовуючи лише потенціал освітніх організацій в умовах обмеженості їхніх ресурсів. У той же час участь професійної спільноти у реалізації завдань розвитку професійної освіти і діяльності, таких як інноваційна діяльність освітніх організацій, інформатизація професійної освіти і діяльності, незмінно веде до підвищення якості освіти, професійної компетентності та створює умови для забезпечення безперервності навчання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Семенов А. Информационные и коммуникационные технологии в общем образовании. Теория и практика / Л. Переверзев, Институт новых технологий, Российская Федерация Е. Булин-Соколова, Центр образования «Технология обучения», Российская Федерация / Авторизированный перевод с английского переработанный и дополненный. – Русское издание подготовлено и выпущено Институтом новых технологий (Российская Федерация) по поручению Отдела высшего образования ЮНЕСКО.- ЮНЕСКО, 2006. – 327 с.
2. Буряк В. Актуальные проблемы философии. Методологические основания экономического знания, постиндустриальное общество, глобализация / В. Буряк. – Симферополь: Атика, 2006. – 182 с.
3. Григорьев С.Г., Гриншкун В.В. Информатизация образования. Фундаментальные основы / С.Г. Григорьев, В.В. Гриншкун. – Томск: ТМЛ-Пресс, 2008. – 286 с.
4. Патаракин Е.Д. Сетевые сообщества и обучение / Е.Д. Патаракин. – М.: ПЕР СЭ, 2006. – 112 с.
5. Еременко Т. Информационные ресурсы нового типа как фактор влияния на качество образования / Т. Еременко // *Alma mater*. – 2003. – № 3. – С. 8–11.

УДК 330.341.1:378

Щербина А.В.
*асистент кафедри економіки
Національного авіаційного університету*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ АВІАЦІЙНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

В статті розглянуто поняття «інновація» та «освітня інновація», згруповано підходи до визначення поняття «інновація», виокремлено форми вираження «освітня інновація» при підготовці авіаційних спеціалістів, систематизовано фундаментальні закони розвитку інноваційних процесів, які застосовуються при підготовці авіаційних спеціалістів, а також розроблено етапи інноваційного процесу, який дозволяє забезпечити якість підготовки авіаційних спеціалістів.

Ключові слова: інновація, освітня інновація, інноваційний процес, авіаційний спеціаліст.

Щербина А.В. КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ИННОВАЦИОННОГО ПРОЦЕССА ПРИ ПОДГОТОВКЕ АВИАЦИОННЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

В статье рассмотрены понятия «инновация» и «образовательная инновация», сгруппированы подходы к определению понятия «инновация», выделены формы выражения «образовательная инновация» при подготовке авиационных специалистов, систематизированы фундаментальные законы развития инновационных процессов, которые применяются при подготовке авиационных специалистов, а также разработаны этапы инновационного процесса, который позволяет обеспечить качество подготовки авиационных специалистов.

Ключевые слова: инновация, образовательная инновация, инновационный процесс, авиационный специалист.

Shcherbyna A.V. CONCEPTUAL BASES OF INNOVATIVE PROCESS AT PREPARATION OF AVIATION SPECIALISTS

In the article there are considered the concept of “innovation” and “educational innovation”. Approaches to the definition of “innovation” are grouped, the forms of expression of educational innovation in aviation specialists training are determined. Fundamental laws of development of innovative processes regarding aviation specialists training are adapted and stages of the innovation process, which guarantee quality training of aviation specialists, are developed.

Keywords: innovation, educational innovation, innovation process, aviation specialist.

Постановка проблеми. Сучасні євроінтеграційні наміри України та прагнення до надання найякісніших послуг на світовому ринку авіаційних перевезень зумовлюють необхідність досягнення нових рівнів та стандартів якості в авіаційній галузі, які передбачають використання світового досвіду нових інноваційних інструментів з метою удосконалення інноваційних процесів. Тому в авіаційній галузі України актуальною постає активізація інноваційної діяльності та пошуку ефективної реалізації інноваційних процесів, виконання яких неможливе без удосконалення та впровадження нових методик та технологій навчання для підготовки висококваліфікованих інноваційно-орієнтованих авіаційних спеціалістів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інновації та інноваційні процеси в своїх роботах розглядали такі вчені, як Й. Шумпетер, О.І. Янковська, Н.І. Ніронович, Б. Санто, Е.А. Подольская, П.С. Харів, В.В. Зянько, Д.О. Крикуненко, Ю.М. Лавріненко, М.І. Лапін, П.Ф. Друкер та ін.

Питання інноваційної спрямованості галузі надання освітніх послуг досліджували В.О. Пірус, О.В. Самсонова, А.В. Большукіна, Ю.М. Комар, О.Г. Захарова, Л.М. Ващенко, М.В. Мазуріна, В.П. Андрущенко, В.І. Луговий, Л.В. Козак, І.А. Чистякова, Т.А. Конова, В.Л. Нестеров, О.А. Гончарова, О.В. Куклін, І.А. Петушкова, Т.Є. Рожнова, Г.П. Клімова, Н.Г. Батечко, П.Ю. Саух, Т.В. Тягунова, В.В. Миронов, В.А. Толкачев, Т.Г. Моговиц, І.В. Кулик, О.О. Фадеев, Т.С. Ярошенко, Г.І. Хімичева, Л.М. Віткін та ін.

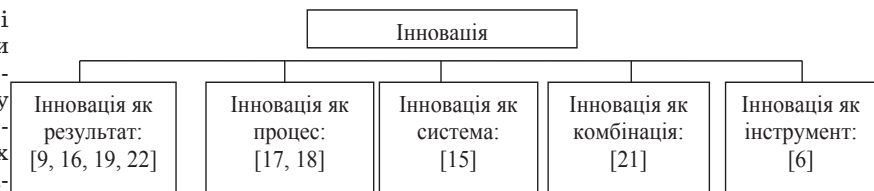

Рис. 1. Підходи до визначення поняття «інновація»

Джерело: розроблено автором

Проте питання інноваційного процесу при підготовці авіаційних спеціалістів в науковій літературі висвітлені не в повній мірі, і тому потребують поглибленого дослідження та удосконалення.

Мета статті. Дослідження та аналіз концептуальних основ інноваційного процесу, що дає змогу в умовах переходу України до європейських стандартів та рівнів якості в авіаційній галузі удосконалювати інноваційні процеси в сфері надання освітніх послуг для підготовки висококваліфікованих інноваційно орієнтованих авіаційних спеціалістів.

Виклад основного матеріалу. Нові європейські стандарти та рівні якості в авіаційній галузі вимагають прискореного розвитку та високого потенціалу, і тому задача підготовки висококваліфікованих інноваційно-орієнтованих авіаційних спеціалістів є актуальною та важливою в Україні. Враховуючи те, що вимоги споживачів освітніх послуг (з одного боку, майбутніх авіаційних спеціалістів, а з іншого – керівників авіакомпаній) зростають разом із підвищенням попиту на послуги ринку авіаційних перевезень. Основним напрямом розвитку вищих навчальних закладів та засобом підвищення їх імі-

Таблиця 1

Сутність поняття «інновація»

Автор, назва роботи	Зміст визначення
Закон України «Про інноваційну діяльність» [8]	Інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення (виробничі, адміністративні, комерційні та інші), що істотно поліпшують структуру та якість виробництва та (або) соціальної сфери.
Шумпетер Й. [21, с. 86]	Інновація – це нова комбінація в економіці, будь-яке нововведення в мистецтві, науці, життєвій практиці, яке, головним чином, полягає в рекомбінації концептуальних фізичних матеріалів, які існували на ринку (творче руйнування).
Янковська О.І. [22]	Інновація (на мікрорівні) – це кінцевий результат інноваційного процесу, який призвів до якісних змін у будь-якій сфері діяльності підприємства.
Ніронович Н.І. [16, с. 387]	Інновація – це кінцева мета (результат) інноваційної діяльності, яка досягається шляхом впровадження в організаційну систему чогось нового.
Санто Б. [18, с. 10]	Інновація – це такий суспільно-техніко-економічний процес, який через практичне використання ідей та винаходів приводить до створення кращих за своїми якостями «виробів» та дає прибуток (у разі, коли інновація орієнтована на економічний зиск).
Подольська О.А. [17, с. 32]	Інновація – це цілеспрямована дія, яка вносить у середовище (організацію, поселення, суспільство тощо) впровадження нових відносно стабільних елементів.
Харів П.С. [19, с.13]	Інновація – це результат інноваційної діяльності, відображений у вигляді наукових, технічних, організаційних чи соціально-економічних нововведень та може бути отриманий на будь-якому етапі інноваційного процесу.
Зянько В.В. [9, с. 43]	Інновація – це результат втілення чи матеріалізації новаторської ідеї у певній предметній субстанції – продуктах, технологіях, засобах людської діяльності чи послугах, для якої властиві нові споживчі якості, а реалізація передбачає зміну усталених, звичних способів діяльності, створення нового чи урізноманітнення старого попиту, з метою отримання економічного, соціального, екологічного чи іншого ефекту.
Крикуненко Д.О. [13, с. 2]	Інновація – це форма наукового пізнання, яка поєднує в собі власне прагнення творця до самовираження з бажанням удосконалити зовнішній світ.
Лавріненко Ю.М. [14, с. 194]	Інновація – зміна у всіх сферах життєдіяльності підприємства: виробничій, маркетинговій, фінансовій, організаційній, соціальній, за допомогою впровадження, освоєння і використання нових або вдосконалених рішень, заснованих на науково-технічних досягненнях з метою задоволення постійно зростаючих потреб суспільства і підвищення конкурентоспроможності самого підприємства.
Лапін Н.І. [15, с. 274]	Інновація – це система, яка виникла в процесі створення, використання та реалізації результатів наукових досліджень і розробок, спрямованих на вдосконалення технічних, організаційних, економічних, соціальних і правових відносин в галузі науки, виробництва, культури, освіти та ін.
Друкер П.Ф. [6, с. 12]	Інновація – особливий інструмент підприємців, засіб, за допомогою якого вони використовують зміни як шанс здійснити новий вид бізнесу або послуг.

джу є успішне здійснення інноваційної діяльності при підготовці авіаційних спеціалістів, без якої неможлива модернізація навчального процесу [20, с. 76].

Вперше поняття «інновація» з'явилося у XIX аб. в працях культурологів та означало «введення певних елементів однієї культури в іншу». Розглянемо різні підходи науковців до визначення поняття «інновація» (табл. 1).

Аналіз підходів за фактором змісту визначення дозволив автору згрупувати підходи до визначення науковцями поняття «інновація» (рис. 1).

Слід також зазначити, що при підготовці авіаційних спеціалістів інноваційний процес перш за все має базуватися на принципах циклічності ще і тому, що створена і використана інновація є основою для подальшого розвитку інноваційного процесу, що пояснюється завершенням процесу освоєння вже створеної інновації, яка, в свою чергу, призводить до вивільнення ресурсів, які в результаті використовують для реалізації нових освітніх ідей.

Для більш чіткого усвідомлення особливостей інноваційної діяльності в процесі підготовки авіаційних спеціалістів важливо розглянути сутність поняття «освітня інновація» (рис. 2).

Таким чином, можемо зробити висновок, що освітню інновацію при підготовці авіаційних спеціалістів варто розглядати як вже реалізоване нововведення в освіті, яке виражається в різних формах та методах, що суттєво підвищує якість, ефективність та результативність навчально-тренувального процесу (рис. 3).

Рис. 3. Форми вираження освітньої інновації при підготовці авіаційних спеціалістів

Джерело: розроблено автором

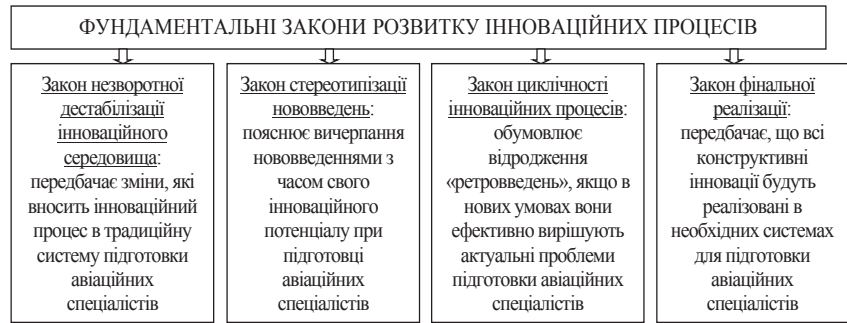

Рис. 4. Фундаментальні закони розвитку інноваційних процесів при підготовці авіаційних спеціалістів

Джерело: складено автором за [5; 12]

Актуальним та важливим при підготовці авіаційних спеціалістів є інноваційний процес, який, в загальному розумінні, являє собою оновлення поставлених цілей, удосконалення форм і методів навчання, адаптацію навчально-тренувального процесу до нових економічних умов розвитку авіаційної галузі, адаптовану до вимог європейських стандартів якості при підготовці та перепідготовці авіаційних спеціалістів.

Необхідною умовою забезпечення ефективного функціонування інноваційного процесу при підготовці авіаційних спеціалістів є беззаперечне дотримання фундаментальних законів розвитку інноваційних процесів, усвідомлення сутності кожного з яких відіграє важливу роль при підготовці авіаційних спеціалістів (рис. 4).

Запропоновано інноваційний процес, який складається з послідовних етапів, головною метою якого є підвищення якості навчання, що, в свою чергу, має призвести до високого рівня конкурентоспроможності навчального закладу при підготовці авіаційних спеціалістів (рис. 5).

Головною метою інноваційного процесу при підготовці авіаційних спеціалістів є підвищення якості навчання, що, в свою чергу, має призвести до високого рівня конкурентоспроможності освітнього закладу. За умов отримання позитивної інтегральної

ОСВІТНЯ ІННОВАЦІЯ – це:	
	новизна, що істотно змінює результати освітнього процесу, створюючи при цьому удосконалені чи нові: освітні, дидактичні, педагогічні технології; методи, форми, засоби розвитку особистості; організації навчання і виховання; технології управління навчальним закладом, системою освіти [4, с. 5].
	процес створення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно нового стану [7, с. 338].
	цілеспрямована організація створення, впровадження та поширення нового змісту (форми, методу, засобу, елементу тощо) з метою змін в освітньому середовищі та переходу системи освіти на новий рівень якості [3, с. 4].
	не лише кінцевий продукт застосування будь-якої педагогічної новації з метою внесення якісних змін в освітній процес й отримання економічного, соціального, науково-технічного, екологічного та іншого ефекту, але й процес постійного оновлення освіти [1, с. 22].
	Процес, орієнтований не стільки на передачу знань, скільки на оволодіння базовими компетенціями, що дозволяють потім, за мірою необхідності, здобувати знання самостійно [2].
	це процес введення новизни, направленої на підвищення рівня навчання та випуску «конкурентоспроможного продукту» (спеціаліста) [10, с. 48].

Рис. 2. Сутність поняття «освітня інновація» з різних позицій

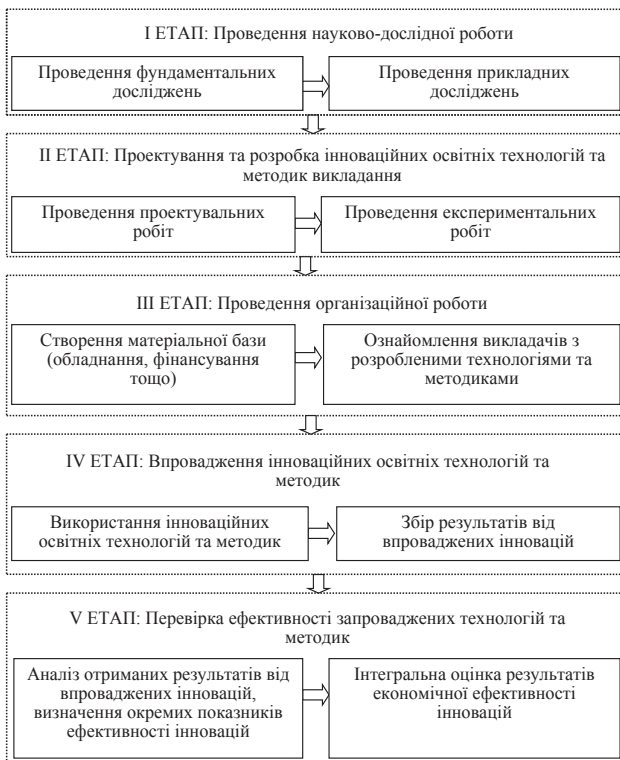

Рис. 5. Послідовність етапів інноваційного процесу при підготовці авіаційних спеціалістів

Джерело: розроблено автором

оцінки результатів економічної ефективності інновацій навчальний заклад використовує запроваджені інновації до тих пір, доки не настане період занепаду життєвого циклу інновації. В цьому випадку та за умов отримання незадовільної інтегральної оцінки результатів навчально-тренувального процесу необхідно проаналізувати причини таких наслідків, розробити стратегію їх усунення і у випадку неможливості їх виявлення або виправлення необхідно повернутися на початковий I етап та пройти всі етапи його впровадження. Удосконалити існуючий або формувати новий інноваційний процес варто використовуючи міжнародний досвід підготовки авіаційних спеціалістів.

Висновки. Сучасні євроінтеграційні наміри України та прагнення до надання найякісніших послуг на ринку авіаційних перевезень зумовили необхідність досягнення нових рівнів та стандартів якості, які передбачають використання світового досвіду нових інноваційних інструментів з метою удосконалення інноваційних процесів.

Дослідивши поняття «інновація» та «освітня інновація» можемо зробити висновок, що освітню інновацію при підготовці авіаційних спеціалістів варто розглядати як вже реалізоване нововведення в освіті, яке виражається в різних формах та методах, що суттєво підвищує якість, ефективність та результативність навчально-тренувального процесу.

Запропоновано інноваційний процес, який складається з послідовних етапів, головною метою якого є підвищення якості навчання, що, в свою чергу, має призвести до високого рівня конкурентоспро-

можності навчального закладу при підготовці авіаційних спеціалістів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія / Л.Л. Антонюк, А.М. Поручник, В.С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. Брызгаліна Е.П. Инновационное образование: вызовы и решения / Е. П. Брызгаліна, В. В. Миронов // Философское образование: традиции и инновации; под ред. проф. В.В. Миронова. – М.: МГУ, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://istina.msu.ru/publications/article/2433431/>
3. Ващенко Л.М. Система управління інноваційним процесом в загальній середній освіті регіону: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук. : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Л. М. Ващенко. – Київ, 2006. – 45 с.
4. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах: монографія / Л.І. Даниленко. – К.: Міленіум, 2004. – 358 с.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
6. Друкер П.Ф. Инновации и предпринимательство / П.Ф. Друкер. – СПб.: Бук Чембер Интернэшнл, 1992. – 160 с.
7. Закон України «Про інноваційну діяльність»: зі змінами і доповненнями від 04.07.2007 № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
8. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку: монографія / В.В. Зянько. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. – 397 с.
9. Ільків О.С. Інноваційна діяльність як основа професійної діяльності / О.С. Ільків // 36. наук. праць: Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2013. – № 1(21). – С. 47–50.
10. Коновальчук І.І. Розвиток педагогічних наук в Україні і Польщі на початку XXI століття / І.І. Коновальчук // 36. наук. праць. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2011. – С. 552–557.
11. Кремень В.Г. Енциклопедія освіти / В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 338–340.
12. Кремень В.Г. Біла книга національної освіти України / В.Г. Кремень. – К.: Акад. пед. наук України, 2009. – 376 с.
13. Крикуненко Д.О. Проблеми впровадження інновацій на підприємствах / Д. О. Крикуненко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/journals/2011/41>.
14. Лаврінченко Ю.М. Теоретичні аспекти визначення сутності інновацій / Ю.М. Лаврінченко // Вісник Запорізького національного університету. 2010. – № 2(6). – С. 191–195.
15. Лапин Н.И. Системно-деятельностная концепция исследования нововведений / Лапин Н.И. // Сборник трудов: Диалектика и системный анализ. – М.: Наука, 1986. – С. 273–282.
16. Ніронович Н.І. Теоретичні аспекти інновацій / Н.І. Ніронович // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – 2001. – № 436. – С. 385–390.
17. Подольская Е.Н. Ценностные ориентации и проблема активности личности / Е.Н. Подольская. – Х.: Основа, 1991. – 258 с.
18. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто; пер. с венг. – М.: Прогрес, 1990. – 291 с.
19. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів: монографія / П.С. Харів. – Тернопіль: «Економічна думка», 2003. – 326 с.
20. Хімичева Г.І. Аналіз і обґрунтування ризиків інноваційної діяльності ВНЗ / Г.І. Хімичева, Л.М. Віткін, О.В. Бобрусь // Вісник НТУ «ХП». Серія «Нові рішення в сучасних технологіях». – Х.: НТУ «ХП», 2013. – № 56(1029). – С. 76–83.
21. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку / Й. Шумпетер; пер. с нем. – М.: Прогрес, 1982. – 455 с.
22. Янковська О.І. Економічна сутність інновацій / О.І. Янковська // Економіка. Наука. Інновації. – 2009. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2009_1/zmist.html.